

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ ΝΕΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ, ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ & ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΛ. ΚΑΠΝΙΚΑΡΕΑΣ 3 ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΧΡΟΝΟΣ Α. - ΑΡΙΘ. 26 - ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 3000
Β. ΠΑΤΩΜΑ ΑΡ. ΔΟΜ. 19 ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: ΚΩΣΤΗΣ Α. ΜΕΡΑΝΑΙΟΣ ΑΘΗΝΑΙ, ΣΑΒΒΑΤΟ 4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1943

ΕΞΗ ΜΗΝΕΣ

ΓΡΑΜΜΕΣ
ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ
ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟ

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΙ ΜΠΕΛΛΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ:

Η "ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ", I

ΤΟΥ Κ. Κ. Α. ΜΕΡΑΝΑΙΟΥ

Τα δείγματα για το πλάσμα της πνευματικής μας συνείδησης πληθαίνουν καθημερινά. Στη μεταδατική αυτή περίοδο των αναζητήσεων και των ερευνών, οι υπεύθυνοι δε διατάζουν να διατυπώσουν τις γνώμες τους κι' αυτό είναι εύλογο και παρηγορητικό σημάδι. Την εντύπωση αυτή μας έδωσε και μια καινούργια εργασία του καθηγητή του αστικού δικαίου κ. Γρ. Κασσιμάτη: "Μόρφωση και Πολιτεία" (κείμενο μιας διάλεξης που δόθηκε στην Πάντειο Σχολή).

Το πρόβλημα της πνευματικής και της κοινωνικής παιδείας είναι πρόβλημα θεμελιώδες απ' τη λύση του εξαρτάται όχι μόνο η πρόοδος αλλά κι' η ίδια η ύπoσταση της ανθρωπότητας. Για την επίλυση του όμως είναι αναγκαία η συνάρτηση των πνευματικών μας επιδιώξεων με τις ατομικές και ιδιαίτερα τις κοινωνικές μας λειτουργίες. Βρισκόμαστε σε μια περίοδο ριζικής αντιστροφής των καθιερωμένων αξιών και για το φθιτο κρίνεται ν' αποκτήσουμε πλήρη κατανόηση του καινούργιου περιεχομένου τους. Από την άποψη αυτή πολύ δεικνύουν τα τελευταία χρόνια η καλλιέργεια των ανθρωπίνων αξιών, η οποία και είναι η βάση της ανθρωπότητας. Για την επίλυση του όμως είναι αναγκαία η συνάρτηση των πνευματικών μας επιδιώξεων με τις ατομικές και ιδιαίτερα τις κοινωνικές μας λειτουργίες. Βρισκόμαστε σε μια περίοδο ριζικής αντιστροφής των καθιερωμένων αξιών και για το φθιτο κρίνεται ν' αποκτήσουμε πλήρη κατανόηση του καινούργιου περιεχομένου τους. Από την άποψη αυτή πολύ δεικνύουν τα τελευταία χρόνια η καλλιέργεια των ανθρωπίνων αξιών, η οποία και είναι η βάση της ανθρωπότητας.

Να σταθούμε, παρακαλώ, μια στιγμή γ'ά να πορευθούμε με το καθόλου τα όρια μέρη, που όμως είναι άχρηστα, γιατί δε βοηθούν το σύνολο. π. χ. Η αρχή του "Δαίδαλου", πολύ ωραία καθώς και η εικόνα του δικαστή (σ. 23), άλλ' άκατάληπτη για τον τωρινό θεατή ώρατος κι' ο στίχος: "λίγα λόγια του μ' άκαιριες οι βουλές του" στο "Δαίδαλο" (Ν. Ε. σ. 1123), ο μόνος που θα μπορούσε να θυμηθεί κανείς στίχο σ. 1122... μιλάει ο "Ίκαρος" κι' έχει μια περ γραφή ώρατα και πλούσια έδω θα έπρεπε να προσθέσουμε ότι κάτι τέτοιες περιγραφές τις βολέει κανείς εύκολα, γιατί έχουμε για μαθητεία τα τόσα εξαισια παραδείγματα που είναι γέμματα ή αρχαία τραγωδία" καλές και οι δυο στροφές των Κουρτητών (σ. 1117) το μέρος τοπο μπορεί να δείχνει μυθολογικές γνώσεις και μιάν "έξαρση", άλλ' από θεατρική άποψη δεν αξίζει: δε βγαίνει αναγκαία από την υπόθεση δεν πειθαρχεί καθόλου ο ποιητής προς ε, τι θα πει παράσταση επίσης ώρατα και βσα λέει ο Δαίδαλος (σ. 1123) καθώς και το τραγούδι της "Ρεξόδου". Θα έπρεπε να τονιστεί ξεχωριστά πως η γλώσσα του είναι ελόφωτη από σαφήνεια και από καθαρότητα πρότυπο αξιοθαύμαστο την κάνει ε, τι θέλει: δεν τον κυριαρχεί αυτή, δεν τον παρασύρει σε πλατυσμούς άλλους από εκείνους που του επιβάλλει ή ά άγκη του ή μοναδική ν' αναλύσει τον έαυτό του σε κάθε στιγμή όμως έδω ή γλώσσα δε φταίει. Ο κ. Σικελιανός είναι πολύ πιο καλλιτέχνης από τον Παλαμά πληθωρικός και ο κ. Σ., μα ο πηλ; θωρισμός του είναι περισσότερο "ώρατος" του Παλαμά φαγερώσι: πιο πολλή ψυχή όμως δεν αξίζει, πιστεύω, ν' αγαπούμε τους "ώρατους" ποιητές παρά εκείνους που βοηθούν το πνεύμα να πάει μπροστά ο Παλαμάς τέτοιος λάμπει μέσα στο νέο ελληνικό πολιτισμό, ζωντανός εργάτης του δε βρήκε τον καιρό ν' απομνησθεί, αν και ήταν πάντα κλεισμένος σπίτι του; ο κ. Σ. ζει πλατύτερα στην κοινωνία, αλλά ή προσφορά του είναι λ γότερη, λίγη γιατί άκοιώς δε γράφει για τους άλλους, αυτοϊκανοποιείται, δεν προσφέρεται.

γος, θυμίζουν Γκαίτε, Σίλλερ, Ντανούντιο παρά αρχαίους. Μιλ στα με τους αρχαίους δε συμφωνούν διόλου και στις υποθέσεις, στο χρώμα τους οι τραγωδίες γραφήκανε, καθώς το ξέρει όλος ο κόσμος με στενοτάτη επαφή προς τ' άμεσα γεγονότα της ζωής της αρχαίας της σύγχρονης κάθε φορά με τρόπο συγκριμένο και όχι μυστηριακό λοιπόν δεν πρόκειται ν' αναστηθεί ή αρχαία θυμώλη, καθώς θα μας κάνανε να το παραξενόμασε οι Δελφικές έσορές. Τότε, προφανώς, πρόκειται για ένα καινούργιο θέατρο, που δε θα είναι μίμηση της, αλλά θα παρακολουθεί παράλληλα στην εξέλιξη του την εξέλιξη της τραγωδίας και τη μυστηριακή στο βάθος του είναι του ύποστασή της, καθώς θα έλεγε ο κ. Σ. Η "μύηση" και ο αποκρυφισμός των "Στοχασμών" έχουν, όπως είπαμε, την άρχή τους μέσα στο φλεγόμενο από την ενοπάθεια το ύπoσυνείδητο του κ. Σ. Οι άνομοι δεν αίσθανόντουσαν τα της τραγωδίας ύποθετικά, όπως ο κ. Σ., δεν τη βλέπανε ως δουλειά του "έγώ" που ποιητών έκκληχτοι μπροστά στην έκνοστή τους να πλάθουν έργα ούτε ελίττικα σαντάστικα. Σαν όχι έγωπαθείς λάνινο νόστανε φυσικά και άνεπιτήδευτα γινέι: θα μισή το συντρέσει ο κ. Σ., να το ή άνομη λειτουργία ή τόσα πολύ-λίανη για τους νεώτερούς, που κάνει τον θναυό ποιητή, δεν είναι τίποτε άλλο παρά μυστηριακή άναγκη. Κοινό φαινόμενο, που τα άπα τον τα νεύα μας, το σόμα μας. "Ο-αν κανείς σαντάζεται τον έαυτό του σκεδός έλογος, μπορεί να πιστέψει, όταν μάλιστα δε χαλιναγωγεί τη λατρεία προς το άποιο του και όταν λείπει ή αιδώς, πως επιτοπέται να εξαγυμνώνουμε άμεσα μπροστά στους άλλους τα ιδιαίρά μας. "Ο "Αριστοτέλης στην "ποιητική" του μάς επιβάλλει: το πως δεν μπορούμε να κάνουμε όνειροπολήσεις παρόμοιες με του κ. Σ. Έχει δε γίνεται καιιά θεωρία για έξωρισμό του ποιητή από τους άλλους ανθρώπους με τη "μύηση" ούτε και καιιά υπόθεση για τη μυστηριακή καταγωγή και την οσάα της τραγωδίας γιατί να πιστέψουμε τον κ. Σ. και όχι τον "Αριστοτέλη; Τό μόνο ούτοπικό για τον "Αριστοτέλη είναι ότι, στηριγμένος σε φιλοσοφική αντίληψη κινδύατη στους άρχαίους, την άνακόχληση, πόθησε να εξαγεννηθεί ή παρακυμασμένη στον καιρό του τραγωδία επάνω στα καλύτερα πρότυπα τα μεγάλα. Η αρχαία όμως τραγωδία ήταν μοναδικό φαινόμενο" έγινε και πάει μόνο, άμα στηριγθεί κανείς γερά στην άμεση πραγματικότητα του τόπου του, μπορεί ν' ατένισι με κέρδος του περασμένες μεγάλες μορφές.

"Αλλά κι' αν ακόμη ο κ. Σ. δεν αποβλέπει στην ίδια την τραγωδία κι' αν θέλει λογαριάζει τις θεωρίες θεατρικές συνθήκες, πάντα ή μυστηριακή τραγική του τέχνη δεν μπορεί παρά κάπως να είναι έργο που να κινείται από ήθοποιούς και κόσμος που να κινείται από ήθοποιούς κι' αν τα καθόματα δεν είναι θελοδύνα και είναι τα μαρμαρένια του "Πρόδου ή τα πελεκημένα του λόφου των Μουσών, έδου "παίγθνη" ο "Διόραυτος του Ρόδου", το γεγονός είναι το ίδιο: οι νόμοι της έποικαθήποτε θεατρικής χάρις είναι άμετάβλητοι μέσα στους αιώνας. Θέατρο (Συνέχεια στην 7η σελίδα)

Τα "Καλλιτεχνικά Νέα" με το φύλλο τοπο κλείνουν έξη μήνες ζωής. Στην τσομερή δύσκολη έποχή που περνάμε έξη μήνες ζωής είναι μεγάλος άθλος. Η δική μας ή πίστη κι' ή στοργή των άγνωστών μας έγκαιαν το φύλλο τοπο διώσιμο. Τα ζωτικά του στοιχεία άρχισαν να δυναμώνουν. Το νεαρό πλάσμα, άφου προσπάθησε να δομησει τον δρόμο του άρκουδιόζοντας στο έδαφος της πραγματικότητας, άνοιξε λίγο-λίγο τα μάτια του και στάθη τέλος στα πόδια του. Τώρα άγνα τεύει σταθερά προς το μέλλον. Οι δυο δρόμοι της "Αρετής και της Κακίας" διακλαδίζονται μπροστά του. Παίρνει άπόφαση, και διαλέγει. Έμπρός, για το δάσκαλο κι' άνηφορικό και άγκυλωτό μονοπάτι.

"Ένα δημοσιογραφικό φύλλο είναι δογανο πνευματικό. Μάλιστα ένα φύλλο καθαρά καλλιτεχνικό, όπως είναι τα "Καλλιτεχνικά Νέα". Το πνεύμα όμως είναι θεώρηση και πως υπορεί ή θεώρηση να λειτουργήσει με όλη την εδαισιότητα της μέσα στον έρασμό της πράξης; "Ο-ταν ο ούρανός καθεβαίνει κάτω κι' ή θάλασσα γίνεται βουόνο; Μέσα στη γιγαντιαία σφοτεινή πάλη των στοιχείων πάνω στη φλούδα της μικρής μας σφαιράς, ένα δημοσιογραφικό φύλλο είναι σαν καρδύσοφλο μέσ' στον άκεανό. Καρδύσοφλο που έχει μέσα του έ-αν λήγνο και φέγγει. Πώς θα κρατήσουμε άναμένο αυτό το ελάχιστο φως για να τοσβήξουμε πορεία σταθερή μέσα στον κλυδωνισμό του κόσμου;

Τα σγέδά μας για την πορεία μας θα τ' ανακοινώσουμε στο έογόμενο φύλλο. Κλείνοντας τους έξη μήνες στεκόμαστε μια στιγμή να ιδούμε την πορεία που κάναμε και να δώσουμε λογαριασμό στους άναγνώστες μας. Δεν ήταν όλα ώρατα και καλά. Πολλή σαδούρα πήραμε στο μικρό μας σκάφος από το φόβο του πελάγου. Μά τώρα γνωριστήκαμε κάπως με τα κύματα και τους ανέμους. Και να, το πνεύμα της αίσιοδοξίας φουσκώνει τα πανιά μας. "Ισα έμποός!

Με το έογόμενο φύλλο μας ξεκινάμε πάλι με νέα δύναμη με περισσότερο θάρρος. "Ο άοιθιός των άναγνωστών μας αβάνει σταθερά. Το γεγονός αυτό μας γεμίζει αίσιοδοξία και πεποίθηση στον άγώνα μας για τ' ώρατο και καλό. Συνάμα μεγαλώνει τις εθόνες μας. Το πόσο συνειδητά τις νιώθουμε θα φανεύει από το έογόμενο φύλλο μας. Αλλά θα είναι το πρόγραμμα της μελλοντικής μας πορείας και συνάμα το νέο μας ξεκίνημα. Δυναμική μας είναι μόνον οι άναγνώστες μας. "Ας το νιώσουν αυτό κι' άς μας δείξουνε τη στοργή τους με την ταχτική τους παρακολούθηση και συνεργασία, με την προσπάθειά τους ν' αβάνει ο άοιθμός τους. Την Τέχνη διηρητοίμα. Ύψηρεσία δύσκολη και βαριά. Μόνον από τη βοήθεια, τη συνδρομή των άναγνωστών μας περιμένουμε. "Ας το νιώσει αυτό ο κάθε άναγνώστης μας κι' άς μας είναι πιστός ο ίδιος κι' άς προσπαθεί να τραβήξει κι' άλλους. "Έτσι θα διηρητήσουμε καλύτερα την Τέχνη, την άληθινή κι' ώρατα έκφραση της ζωής μας.

ΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΝΕΑ

Φορείς και πρωτεργάτες αυτού του καινούργιου ανθρωπισμού θα πρέπει να είναι όλοι οι μορφωμένοι, αποχρώντας το πραγματικό ανθρώπινο ήθος, που όπως πολύ σωστά υπογραμμίζεται, θάνα συνύφανη απ' το "αίσθημα της εθόνης και το αίσθημα του χρέους". Τη γνώση και τη μόρφωση δε θα την αποκτήσαμε μονάχα για την εκανοποίηση και τη θεραπεία ατομικών μας επιδιώξεων και φιλοδοξιών. Σκοπός της πνευματικής μας καλλιέργειας δε θα πρέπει να είναι ή πλήρωση μιας άνώφαλης οδυσιαστικής ατομικής γνωστικής περιέργειας, αλλά ή κατανόηση της ανθρωπίνης μας ύπόστασης, της σημερινής της θέσης, των δυνατότητων της και προπαντός του χρέους και της εθόνης της. Η μακρόχρονη πνευματική παρακαταθήκη της ανθρωπότητας, οι νόμοι τα σήμερα πνευματικής καταντήσεως της, δ (Συνέχεια στην 6η σελίδα)

Μαϊστράλι χαμηλό σερβιτόνα στην άκρογιά, τυλιγότανε με τὰ κύματα και ξεθόλωνε στις πλάκες του μουράφιου, στη μέση της πλατείας με τις σγουρές άκκιες, σήκωνε τὰ χαλίκια, τὰ φύλλα, έκανε χάζι με την όρθομένη τρίχα μιας μαύρης γάτας που τρώπιανε διαστεική στον καφενέ.

Είταν κάποιος απόγεμα χιονοπατινιό, σε μιὰ σκάλα της Ρομέλης, αντικρυστά στα γαλαζωπά — καθώς τὰ ζωγράφιζε το δάστημα στο φόντο της θάλασσας — δουνά του Μωριά. Καθόμαστε κι' οι τρεις γύριμοι κάτω από τὰ δέντρα, άκούοντας τὸ ρυθμό των κυμάτων, όταν ένας άντρας φίλος και τετραγώνος, με μαύρο μωτερό γένι πέροσε δίπλα μας, μάς εδρε και χαιρετώντας μας τράβηξε ως τὴν άκρη του μουράφιου και βάλληκε να καθαρίσει τις άσπρες πλάκες απ' τὸν φωκιών τὸς σωρούς. Ύστερα γύρισε πάλι κοντά μας και κάθισε.

— Τι νέα, κύριε;
Φανίοντα το πολύ πενηντάρης; μελαψός, με φρόδια κομμάτια και μάτια ζωηρά, άγριμιός. Θεός τὸ θέλημα του, θες κι' έλο του το σουλούπι έφταγες, είταν όμως κάτι που σ' έκανε να σηκώδεσαι στην καρρέλια σου δεικταίμενα.

— Όθια, ο δήμαρχος — σκέφτηκα. Φορούσε σκληρό φάθινο καπέλο, σταχρόχρωμο απ' τὸν καιρό και μαύρο, δόλομαυρο κουστούμι. Στην έπισημη τούτην εμφάνιση δόθησαν ακόμα τ' άπυρο που κάμισε, ο μαύρος λαμιοδέτης και τὸ μπαζουτι που τὸ κρατούσε σφιγμένο άνάμεσα στα γόνατα.

— Όλα τούτα τὰ ροβχα είτανε βέβαια τριμιά πολύ και δείχνανε δόξες άλλων καιρών. Μολατιζύτα τ' άφεντικό τους τὰ φρόντιζε μ' έλο τὸ σεχαμό που τὸς ταίριαζε. Τινάξτε τὴ σκόνη με λατρευτική έπιμέλεια απ' τὸ πέτο του, ένω χάιδεθε τὸ μαύρο του μωτερό γένι.

Μείναμε άφωνοι κάμποσην ώρα. Ένωσα πὸς με κοιτάγε έρευνητικά—είμουν άλλωστε άγνωστος κάπως στον τόπο. Οι δυο άλλοι άδιαφορούσαν ρουφώντας γουλιά-γουλιά τὸν καφέ τους. Ο άνθροπος μιας γύρισε κι' είδε τὴν παραλία. Τὸ κήμα που έξοπαζε άρισε καινούργια φύκια στις πλάκες. Σηκώ-

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

ΣΤΗΝ ΑΚΡΗ ΤΟΥ ΚΟΡΦΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΝΙΚ. ΓΡΑΙΚΟΥ

θηκε άπότομα και ξανάρχισε να ρίχνει τὰ φύκια στο νερό, με τὴν άκρη του μπαζουτιού του. Είδα τὸς φίλους μου και χαμογελούσαν.

— Δὲν τὸν ξέρεις τὸ Γιάλη;
— Τὸ... δήμαρχος;
Πὸς μπορούσα ν' άμφιβάλλω; Γέλασαν.

— Μὰ τί διάβολο, κι' αὐτὴ ἡ έπιμέλεια νὰ καθαρίσει τὸ μουράφιο; Φανίνατε, όμως πὸς δὲν τὸν ἔξερα και φάνηκαν πρόθυμοι νὰ μου τὸν μάθουν. "Α, δσο γιά κάτι τέτοια είτανε τύπος. Κι' δσο γιά δήμαρχος δχι, είχε όμως πιότερα κι' από τὸ δήμαρχο ο Γιάνης ο Γιάλης. Άρχισε από τσπανοπατιδο και τώρα μετρούσε μ-ση χιλιάδα γίδια, λιβάδι δικὸ του και οπίτη στην άκρη του κόρφου. Έδειχνε βέβαια κάπως περίεργος στὸς τρόπους, παρές πολλές δὲν έκανε, δὲν έπιανε και στην εκλογιά τὸν ελέπαν ταχικά στην ίδια πάντα θέση, δίπλα στο ψαλτήρι. Ρι' αὐτὸ είχε καλήν ὑπόληψη κι' οι νοικοκυριές του έμπιστεύονταν κάθε χρόνο τις γίδες τους γιά ζεβιάρωμα στο μαντρί του, ένα πρᾶμα ποδειχνε πὸς δὲν πιστεύανε στη μικρή πόλη κάτι άλλες ιστορίες. Πὸς τάχατες δια τὰ γίδια του δὲν είταν άποχημένα με νόμιμο τρόπο. Μερικοί φτάνανε μάλιστα νὰ πουνε, πὸς είχε κάποτε και τραδήγματα με τὴν άστυνομία. Σ' αὐτὰ ο Γιάλης δὲ φανιότανε νὰ δίνει σημάκια. Είχε γυναικα — παιδιὰ δὲν άπόχτησε — και περνούσε γι' άπέτης στον τόπο. Οι συντοπίτες του άγωνίζονταν με τὴ θάλασσα, αὐτὸς προτίμησε τὴ στεριά. Κι' ο κόσμος τὸδινε δικιο. Δύσκολος ο άγώνας τῆς θάλασσας.

— Ας είναι. Τις μέρες που άκολουθούσαν συνέδηκαν σπουδαίτερα πρᾶματα.

— Ύ, καταργήσα, πεινάς;
Σηκώθηκε κι' έφερε χορτάρι, μιάν άγκυλιά. Τὸ έσο έπασε λυτταρισμένο στο δροσερό φαί. Κάποτε άφινε τὸ μάσημα και κοιτάζε με τὸ λαμπερό του ματι στητὸ τὸ θύλομα του ἡλιου. Τὸ μούχρωμα έρχόταν πλημυρισμένο άρώμα α θαλασσινά, άμυρίλα και φύκι. Ὑδ λιειφ φεγγάρι ανέδηκε γελαστό πάνω απ' τὸν καθρέφτη τὸν νερόν.

Γερὸ αλύτρωμα σκυλιού ὑποδέχτηκε μέσ' από τὸ σπιτι, έναν Ισκιό φηλόν, πελᾶριο, που ἤθελε και στάθηκε στον άσπροκάτω τοιο. Ο Σπύρος γύρισε τὸ κεφαλι. Έξω από τὴ μάντρα στεκό-

θα πετύχει ἡ δχι. Ρι' αὐτὸ συνήθως ἀποφεύγουμε τὰ περμάτια, τὸς νεοταρσιμούς, τις πρωτοπιτες. Προτιμᾶνε τὰ έργα που ἔχουμε πα χτεί και πετύχει: άλλος. Κι' εινε αὐτὴ ἡ σπουδαιότερη αἰτία που τὰ θεάτρα μᾶς δὲν παίζουε ελληνικά έργα. Κι' απ' αὐτὰ προτιμᾶνε τὰ παλαια και δοκιμαζόμενα, ἡ νέα ἀλλὰ από παλαιούς και δοκιμαζόμενους ποιητές, που νάχουμε κιόλας ένα δνομα.

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΡΩΤΕΣ ΚΡΙΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ
ΘΕΑΤΡΟ — ΘΙΑΣΟΣ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ. — ΕΡΒΙΝ ΤΖΩΝ ΦΕΡΓΚΛΥΣΟΝ
ΔΡΑΜΑ ΣΕ 4 ΠΡΑΞΕΙΣ

ΤΟΥ Κ. ΒΑΣΙΛΗ ΡΩΤΑ

με τέχνη το λαό σπαταλώντας τὸ χρήμα τους και τὸν κόπο τους κι' οι καλλιτέχνες νὰ παρουσιάζονται φόφοι απ' τὴν γενεια κι' ελασινε από στερησι και λογής γιά νὰ ελκυστήσουνε τους άλλους. Ὅχι δὲ ζητάμε από κανέναν νά σηκωνε μόνος αὐτὸς τις άμυρίες τὸ κόπομα. Τότε τί θέλουμε τελοςπάντων; Ἡ μήπως ἡ κερδοσκοπια κι' ο τυχοδιωτισμός εινε και δικές μας κακίες και πρὸς παθὸμα άπουόστατα κι' εμείς με τὸ ἀζήμιωτο νὰ κάνουμε τὸν έξυπο; Μή τουχ ὅλοι μας εδωπέρα έχουμε γίνει άνθρωπο. τῆς εὐκαιρίας; Θά ἤτανε φοβερό, ἀλλὰ—ας τὸ κοιτάζουμε με θάρρος— μήπως τυχόν;

— Όχι, ασερφέ! "Ας έρθει ἡ καρδιά μας στον τόπο της! Ἡ κερδοσκοπια κι' ο τυχοδιωτισμός άποκείει ἀπό μας, γιὰτι εμείς δὲν κάνουμε έπιχειρήσι, κερὰ κριτική. Κ' δσο κάνουμε κριτική πρέπει νὰ ακολουθούμε τῆς κριτικής τὴν ἠθική. Τὸ έρώτημα τί θὰ κάνανε αν κι' εμείς δροσκοματε ὑπεύθυνοι παράγοντες σε μιάν έπιχειρήσι, δὲ χρειάζεται εδὸ ἀπάντησι, γιὰτι σε τέτια έρωτήματα νόνο ἡ πράξη ἀπαντάει. Κι' ίσως γι' αὐτὸ και γι' αὐτὰ δὲν είμαστε θεατρικοί έπιχειρηματίες. "Ας δοῦμε, λοιπόν, τὴ δουλειά μας.

Γενικά στην εκλογή τὸν έργων του δραματολογίου τους τὰ θεάτρα μᾶς δὲν πετυχαίνουμε πάντα. Ποτὲ δὲν ελκίρουμε από πρὶν ἂν ένα έργο θ' άρέσει ἡ δχι,

ταν ο Γιάλης, ο γειτόνας και χάιδεθε τὸ μαύρο του γενάκι.
— Καλὸ πρᾶμα εγγ' ἡ θεοῦλα σ', Σπυρέλο!
— Γαλάρα πρώτης μοδίνης, άπέντη.
— Χμ και. Χμ δὸ π' τὴν εχεις θὰ στην παρῶνα, μωρέ καφερέ!
— Ὅποιαῖο τὸς βαστάει!
— Χμ καλά! Και ξαναχάιδεθε τὸ μουσι του. Ὅποιαῖο... εἶν' χαμηλός ο τοίχος. Ἐγγ' στο λέω μιὰ φορά! Καληνύχτα.

Ο φίλος Ισκιος έφυγε δλδίσος στον έρμημο δρόμο.
— Στὸ διάβολο, γρουσουζή! "Ε, μὰ τὸν άγιο...
Κι' ο Σπύρος έκανε τὸ σταυρό του. Τὴ γιδούλα του, τὴν Κατεργάρα του νὰ πάρουν; Ὅχι, που νὰ τὸς πάρει και νὰ τὸς σηκώσει.

Τὴν έμπιστε διαστεικός στο σανδουπιτο, τῆς σφάλιου καλά τὸ πορτί και τράβηξε νὰ γύρει ρίχνοντας μιὰ καλή ματιά στο μαντρίομα. Τὸς φάνηκε κείνο τὸ χαμηλὸ πλῆθιο χτίσμα, φροῦριο, κάστρο άπάτητο που τὸς φύλαγε τὸ θησαυρό. "Εχ... ναί, καλὸς ο άπέντης ο Γιάλης, όμως ο κόσμος δὲν εινε άδικος νὰ τὸς πάρει τὸ μῶχο του.

Έπασε στο στρώμα κι' άναμειτροσε τὸ πὸς τ' ανήθερε από θυζάνδρια γιδάκι τόσο δά. Αὐτὸ κι' ἡ Σπῖθα ἡ σούλα του είταν ἡ συντροφια τῆς μοναξιάς του. Τώρα μάλιστα τὸς γέννησε και κουτάδια και δὲν ειναι γὰ ζυγώσει ἄθρωπος ζωντανός. Θά κρατήσε τὸνα, τὸ θυλιό, νὰ τὸ βγάλει Χανούμ. "Ετσι, νὰ θυμάται ένα λαγωνικό σπῆρο που εινε στο χωριό του, στο νησι. Ἀναλογιστηκε κείνα τὰ χρόνια και τὸν έπιασε κάτι, σὰ νὰ τὸς μπῆγαν φιλέες βελόνες στο κορμί. Έκείνο τὸ θρᾶδὸ ο Σπύρος Σκαλιανός κοιμήθηκε με τὴ νοσταλγία στην ψυχῆ.

Τὴν άλλη μέρα, τὴν ίδια ὅρα του σουρούπου, ο Σπύρος καθόταν σὰ χτέες στην κασόνα του κι' έτριβε με τὴς παλάμες τὰ γυμνά του πόδια. "Ο άμμος και τὰ φύκια είχανε κολλήσει: σὰ λεπτα πάνω τους τὴν ὅρα που σερραίνιζε στ' άκροθαλάσσα. "Ατιμς κόσμε!" Σήμερα δὲν είταν στα καλά του και τὸ ψεφελ- (Συνεχεα στην 6η σελίδα)

σὰ λιμάνια, τὰ μεταφράζουμε στο γόνατο και τ' ανεβαίνουμε σπρωχόμενοι. Ὅμως εδὸ τὸ κοινό μας δὲν εινε δλοτέτα κοινό τὸς δουλεδάρτου και τὸς λιμανιού. Ο Τζὼν Φεργκυσον εινε ένας καλὸς χωριάτης θρησκος, εὐαγγελιστής. Με τὴν Ἁγία Γραφή στο χέρι εημεροβραδύαζεται. Έχει κόρη και γιού. Ἡ κόρη του άτιμᾶζεται, ο γιός του σκοτάδνε τὸν άτιμωσι, ο Τζὼν Φεργκυσον ταλαιτυταται στην πιστη του γιά μιὰ σιγηρή, τέλος εγχαρτερεί με τὰ θεια λόγια "Αγαπάτε τὸς εχθρούς ὀμων". Ὅλο τὸ έργο εινε φτειαζμένο σάν τις ετάνες που δλεπουμε σε κάτι επαρχιακά καφενεια που παρασταίνουμε τὴν παθητική ιστορία τῆς Γενοδέφας. Καμμιά φορά κανέναν παραστρατημένος χωριάτης στέκει και χαζέει με τὸ στόμα ανοιχτό. Αὐτὸ εινε και στην παράστασι τὸς έργου αὐτοῦ στο θεάτρο Κοτοπούλη. Ἀκούσαμε πολλούς θεατές νὰ χαμομυρίωνται δυνατά. "Ε, δούμισι ὄρες λερό κήρυγμα εινε άρετὸ νὰ κουράσει τὸν πὸς θρησκο.

Οι ἠθοποιὸι προσπαθῶσαν νὰ παίζου. Φωνές, καμιάματα, ξεσπάσματα — ἀλλὰ γιά δημιουργια δὲ μὴ γίνεται λόγος. Αὐτὴ εινε δυστυχῶς ἡ μοιρα τὸς ἠθοποιῶ. Δὲ μπορεί τὴ τέχνη του ν' ανάψει τὸ μάρμαρο. Πρέπει νάχει και τὸ έργο τέχνη γιά νὰ μπορέσει κι' ο ἠθοποιός νὰ κάμει κάτι. Ὁ κ. Γαλανός ξεχώρισε, πλᾶθοντας με ζοηρότητα έναν άλλην κι' ο κ. Μπινιάρης, σάν νέος ἠθοποιός, με τὸ θάρρος τὸ κάποιος μελοδραματικό του παζέμο. Ἐπίσης ο κ. Μωράτ, ο νέος, έκαμε μιάν άεσιπρόσεχτη προσπάθεια νὰ παρουσιασει χαρακτεριστάς.

Ἡ σκηνογραφια του κ. Ἀνεμογιάννη, νατουραλιστική και βαρετή. "Ολα θεατρικά.

Ανεμογιάννη, νατουραλιστική και βαρετή. "Ολα θεατρικά.

Ανεμογιάννη, νατουραλιστική και βαρετή. "Ολα θεατρικά.

Ανεμογιάννη, νατουραλιστική και βαρετή. "Ολα θεατρικά.

Ανεμογιάννη, νατουραλιστική και βαρετή. "Ολα θεατρικά.

Ανεμογιάννη, νατουραλιστική και βαρετή. "Ολα θεατρικά.

Ανεμογιάννη, νατουραλιστική και βαρετή. "Ολα θεατρικά.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΤΕΧΝΗ - ΠΟΙΗΣΗ

O. U. de L. Milosa

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΟΣ ΨΑΛΜΟΣ

Ἡ άνοιξη από τὰ μακρινὰ ταξίδια τῆς εγύρισε, Μᾶς φέρνει τὴ γαλήνη τῆς καρδιάς Σήκος, κεφαλι άγαπητό! Κοίταξε, ὄρατο πρόσωπο! "Ενα νησι ειναι τὸ βουνὸ στη μέση τὸν αἰμῶν: τὸ γελαστό του χρώμα ξαναπῆρε. "Ω νιότη! ὦ του γεριου σπιτιου περιπλοκάδα! "Ω τῆς άσωτης σφῆκας έποχή! Τὸς θέρους ἡ θεότρελη παρθένα Μες στο λιοῦρι τραγουδάει. Ειναι τὰ πάντα ἀνάπασι, θέλγητρο, έμπιστοσύνη. Πόσο ειναι ο κόσμος διορφος, ὦ πολυαγαπημένη μου, πόσο ειναι ο κόσμος διορφος! Μᾶς ἤθερε μιὰ καθάρια σφοαρή νεφέλη άπόνα σκετινὸ βασιλείο. Μιὰ ερωτική σιωπή έχει πέσει άπάνου στο μεσημεριάτικο χρυσάφι. Σκύβει ἡ τσοκινδα ἡ κοιμισμένη τᾶριμο κεφαλι τῆς Κάτου άπ' τᾶρατο βασιλικὸ τῆς Ἰουδαίας στέμα τῆς Ἄκου; Ἡ μπόρα νάτη. "Ερχεται... έπιασε κιόλας. Τὸ ερωτικό βασιλειο δλάκερο μσοκοβολάει νερόχαρα λουλοῦδια. Ἡ νέα ἡ μέλια, Κόρη του ἡλιου, Πεταει, γιά μιὰ ἀποκάλυψη, μες στο μυστήριο του περιβολιου. Ἀκούμε τὰ κοπάδια που βελάζουν Στὸν τσοπάνο ἀποκρινεται ο αντίλαλος. Πόσο ειναι ο κόσμος διορφος! ὦ πολυαγαπημένη μου, πόσο ειναι ο κόσμος διορφος! Ὁ άθολοῦθουμε τὴν γκάδια στα μέρη τᾶραταρτημένα. Κεικάτου, μες στον Ισκιό τῆς νεφέλης, στοῦ πόργου τὰ προσόδια, Τὸ δεντρολιβανο νὰ κοιμηθουμε συμβουλεύει. Και τίποτα δὲν ειναι ὄρατο καθὸς τῆς προβατίνας τὸ παιδι με τῦ φῶτος τὸ χρώμα. Ἡ τρεφερη σιγηή μᾶς γνέπει ἀπ' τὸν κρυμένο λόφο. Σήκος, περήφανε έρωτα, στον ὄμο μου σπτήρξου Τὴν κόμη τῆς Ιτίας θάναεραερίωσα. Μες στο λαγκάδι θὰ κοιτάζουμε! Τὸ λουλοῦδάκι γέρνει, αναριγεί τὸ δέντρο: Ειναι από μύρο μεθωσμένη. Νά, τὸ σιτάρι κιόλας Φυτρώνει σιωπηλά, καθὸς στᾶν ὑπαράδων τὰ δνειρα. Κι ἡ πολιτεία, κι ἐκείνη άκόμη, ειναι διορφος μες στο γαλάζιο του άκροῦ: οι πόργοι μοιάζουν Με τις γυναικες που άγναντεύουν τὴν άγάπη τους Νάρεχται, από μακριά. Ἀγάπη πατιοδύναμη, μεγάλη μου αδερφή. "Ας τρέξουμε όπου τὸ πουλι τᾶν κήπου τὸ κρυμένο μάς καλεί. "Ελα, σκληρὸ καρδιά, "Ελα τρυφερό πρόσωπο! Ἡ αἰρα με τὰ παιδιάτικα τὰ μάγουλα φυσά Στὸ νέφος από γιασεμί. "Ερχεται στην πηγή νὰ δροιστεί τὸ περσιτέρι με τὰ ὄρατα πόδια Μες τὸ καινούργιο τὸ νερό πόσο λευκὸ φαντάζει! Τί λέει; πὸς βρισκεται; Μες στην καινούργια, θάλεγες, πὸς τραγουδάει καρδιά μου, Νάτο, μακριά... Πόσο ειναι ο κόσμος διορφος, ὦ πολυαγαπημένη μου, πόσο ειναι ο κόσμος διορφος! "Ελα, ἀκολουθα με! Τὰ σύνορα τῆς μοναξιάς γνωρίζω, Τᾶν χαλασμάτων ἡ γυναικα με καλεί απ' τὸ ψηλὸ παράθυρο: Κοίταξε πὸς ἡ κόμη τῆς από λουλοῦδια και άνεμο Ειναι ἀπλωμένη στη μικρή γερτή βαλκανιδια. Τὸ ραβδωτὸ κηφῆνα ἀκούμε. Παλιὸ κωδωνοκροσστη τᾶν ἄθωνων ἡμερῶν. Ἦθε ο καιρός γιά μᾶς, τρελὸ κεφαλι, Με τᾶνθη, πὸς ανασαίνον στην σκιά, νὰ στολιστοῦμε. Ὁ φλόδος κεληδῆν στην πιὸ κρυφὴ δεντροστοιχια. Μες στη δροσά τῆς μοναξιάς μᾶς περιμένει. "Ω πρόσωπο διορφο, γλυκό, μακρὸ και σκετινὸ, Ἀτάμα στο μεσονύχτι του Ἰουλιου. Στὸ βάθος τῆς δλάνθιστης τούλπας ἀναμένη! Σὲ κοιτάζω, και δλᾶκερη ἡ ψυχῆ μου ειναι πνιγμένη Στὰ δάκρια μέσα: "Ελα, ἀγάπη μου, ἔλα, Ἰουλιέ μου, "Ω νύχτα μου, ἔλα! Μὴ με φοβάσαι: εἶν' ἡ καρδιά μου ἡ κούπα τῆς βροχῆς Πὸς τὴν προσφέρει ἡ μπόρα στο πουλι που ἀποδημεί! Στὸν κρόταφο σου ἀπάρχει μιὰ φλέβα ἀποκοιμισμένη Πὸς άργοκυλά:

Ειναι τὸ φίδι τῆς έστίας μου τᾶκακο Θρεμένο με ψωμι και άγινὸ μέλι περιουῶ. Ὑπάρχει μες στα μάτια σου τὸ μυστικό τῆς νύχτας. Και τὸς νεροὸ τὸ θέλγητρο. Καθὸς στη νύχτα μέσας, Καθὸς μες στο νερό,—σ' αὐτὰ κίνδυνου ὑπάρχουν πλῆθος. Πές μου, ἡ καρδιά σου πρόκειται, κι αὐτὴ, νάλλᾶξει ἀκόμα; Γελάς; κι εἶσι, αδερφοῦλα μου, γιά νὰ γελασῶς, γέρνεις Τὴν κεφαλή, τεντώνεις τὸ λαίμο. Ἡμερωμενε κύνε, μαῖρε κύνε, ὄρατε πολλί: Καὶ ο χυτὸς ὄμος από μιὰ πτυχή νεροῦ κοιλάινεται. Πόσο ειναι ο κόσμος διορφος, ὦ πολυαγαπημένη μου, πόσο ειναι ο κόσμος διορφος! Σηκώνει, ταραδά, τὴν κεφαλή κι απ' τὰ ματόκλαδά σου τὰ βαθισκιώτα Μιὰ μοιρασμένη άχτιδα Μοῦ έρχεται σάν ἀνάμεσα απ' τὸ βάθος Τᾶν φυλλωμάτων: Τρόπος κι αὐτὸς γιά νὰ διαβάζω τὴν καρδιά σου. Τρόπος κείνος πηλαφητό, τὴν ὄρα τούτη, νάσαι! Σάν δνειρο ψηλαφητό, τὴν ὄρα τούτη, νάσαι! —"Ακου! ξεμῖσε ο Ἀντίλαλος τὰ χέρια του στο στέμα του. Καί μᾶς καλεί. Και ντύθηκε τὸ δάσος ἀθωότητα. "Ελα! Θέλω στάδέρφια μου, στις αδερφες μου θέλω νὰ σε δείξω, Στις βορινές ροδιές, και στα βουινία κήματα: Νάτὴ ἡ μεγάλη άγάπη μου τὰ χρώματα ντυμένη! Στᾶν παιδικῶν μου χρόνων τὸ βασιλειο μ' έκαμε νὰ μῶ: Είταν ἡ κεφαλή μου στο θυβὸ τὸς σκετινὸ τῆς έπισημῆς ποταμοῦ: Ἦθε, τὴ θύρα μου άνοιξε τὸ τᾶφου! Πόσο ειναι ο κόσμος διορφος, ὦ πολυαγαπημένη μου, πόσο ειναι ο κόσμος διορφος! Πές μου, τῆς σκέψης μου αδερφή, Τί νὰ σημαίνει τὸ μυστήριο τούτο; "Α! φάτισέ με, εἴπνα με γιὰτι ειναι τούτα πρᾶματα μες στοδνειρο ειδωμένα. "Ω βεβαίότατα κοιμάμαι. Τί ὄραια που ναι ἡ ζωή! Πλάνες και τύφες δὲν ὑπάρχουν πιά, Καὶ αὐθη φυτρώνουν απ' τὸ χῶμα Που ειναι σάν τὴ συνγῶμη τᾶν νεκρῶν. "Ω τῆς άγάπης μήνα, ὦ ταξιδιώτη, ὦ μέρα τῆς χαρᾶς! Γίνε ο καλὸς μας μουσαφίρης στάσου! Θάναπαυθεῖς κάτω απ' τὴ στέγη μου. Στὸ πτερωμένο τῆς δεντροστοιχιάς μουμουρίωμα Θά κοιμηθου τὰ σοβαρά μνημάτια σου. Μὲ γάλα, με ψωμι και μέλι θὰ σε θρέψουμε, Μὴ φεύγεις. Τί εχεις νὰ κάνεις ἐκεικάτου; Καλὰ δὲν τὰ περνᾶς εδὸ; Ἀπὸ τί εγνιες θὰ σε κρύψουμε. Ὑπάρχει ένα διορφο δωματίο μυστικό Στην ἀναπαυτική μας κατοικία! Οί πράσινες σκιές, ἐκεῖ, μπαίνου απ' τὸ παράθυρο Τᾶρθάνοιχο στον κῆφο από μαγεαία, νερό και μοναξιά. Ἀκούει ο ταξιδιώτης... σταματᾶ... Πόσο ειναι ο κόσμος διορφος, ὦ πολυαγαπημένη μου, πόσο ειναι ο κόσμος διορφος!

Μεταφραστῆς ΠΕΤΡΟΣ Α. ΔΗΜΑΣ

Α. Ferdinand Herold

ΣΤΗ ΓΗΣ ΑΠΑΝΩ ΠΕΦΤΕΙ...

Στη γῆς ἀπάνω πέφτει χιόνι στη γῆς ἀπάνω πέφτει σκιά.

Τὰ μαραμμένα φύλλα που νὰ πῆγαν; Και τὰ ξερά τὰ φύλλα έχουν πεθάνει και τᾶρα πέφτει χιόνι και σία.

Σάν άγγελιοι κακοί θαρρεῖς, χτυπάνε τὰ ρόπτρα που σκουργιάσανε στις πόρτες, άγγελιοι που με άργότατα μαρτύρια μᾶς σκοτάνου.

Και στον ὀρίζοντα θλιμμένα σύγνεφα περνᾶνε

Σάν τάφοι σκετινὸι τὰ σπῖτια εἶνε κλειμένα και πέφτει γύρω χιόνι και σκιά.

Μεταφρ. ΜΕΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (Chevaleries Sentimentales)

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΕΠΙΚΑΙΡΑ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΝΕΑ

Στο «Θέατρο Τέχνης» συνεχίζονται εντατικά οι δοκιμές του καινούριου έργου «Γιά ένα κομμάτι γη», που θ' ανέβασθη τη μεταπροσεχή Δευτέρα κι' όχι την Παρασκευή, όπως είχαν οριστεί γιατί οι παραστάσεις της «Αγριόπαπιας» εξακολουθούν να συγκρατούν πολύ κόσμο.

Το νέο αυτό έργο του «Θεάτρου Τέχνης» είχε κοινωνικό δράμα που παλεύεται έξη δόλιχλη χρόνια στην Αμερική. Παλιότερα είχε δημοσιευθεί σαν μυθιστόρημα, μεταφρασμένο στο περιοδικό «Νεολληνικά γράμματα» με τίτλο «Στά κωνοτόπια».

Τη μετάφραση για το «Θέατρο Τέχνης» έκανε ο κ. Γ. Σεβαστιόπουλου και τη σκηνογραφία ο κ. Στεφανέλης, που φιλοτέχνησε ένα εξαιρετικό σκηνικό ύπαιθρου. Η ποιότητα του πρωτοποριακού αυτού έργου κι' η γνωστή επιμέλεια, που παρουσιάζει το «Θέατρο Τέχνης» στο ανέβασμα κάθε καινούριου έργου του, μιλούν αρκετά εύλογα, για την επιτυχία, που θα σημειώσει και στον τόπο μας.

Η πρώτη της «Εκάθης» από το «Εθνικό Θέατρο» που είχε οριστεί για την προσεχή Τρίτη, αεθλήθηκε γι' άλλη μέρα της ίδιας εβδομάδας.

Την Τρίτη θα δοθεί στο «Πάνθεο» η πρώτη της κωμωδίας του Όσκαρ Ουάιλντ «Μπέπερι» με τον ελληνικό τίτλο «Ο σαρδάρης κ. Ήρνέστος».

Στο έργο αυτό δεν έχει ρόλο ο κ. Αλιμ. Βαχίης.

Στο θέατρο «Κοτοπούλη» συνεχίζονται οι δοκιμές του «Ποπολάρου», που θ' ανέβασθη τη μεταπροσεχή εβδομάδα και θα παίζεται παράλληλα με τον «Τζών Φέργινσον».

Το Υπουργείο Παιδείας κατάρτισε νομοσχέδιο, σύμφωνα με το οποίο θα ενισχυθούν βλοι οι ήθοποιοι, σκηνοθέτες, σκηνογράφοι και γενικά όσοι προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στο Ελληνικό Θέατρο, σ' όλο το χρονικό διάστημα που θα κρατήσει ο πόλεμος κι' έξη μήνες μετά το τέλος του.

Επίσης θα ενισχυθούν 20 το πολύ σπουδαστές δραματικών σχολών τελείως άποροι.

Το Κρατικό Θέατρο Θεσσαλονίκης ύστερα από την «Τρισεύγενη» του Παλαμά ανέβασε τη «Βαβυλωνία» του Βυζαντίου, που σε λίγες μέρες θα την διαδεχτεί η «Λουίζα Μάλλερ». Οι εισπράξεις του Θεάτρου Θεσσαλονίκης φτάνουν τα 8-10 εκατομμύρια την ημέρα.

Ο Θίασος Μουσούρη — Αρώνη άρχισε τις δοκιμές μιας νέας «κωμωδίας» του κ. Δ. Ίωαννοπούλου με τίτλο «Ημέρες που ζούμε» και που θα διαδεχτεί το παλιότερο έργο του κ. Αλ. Λιδωρίκη: «Η κοιλία χωρίς καρμέλιες».

Την Τετάρτη άρχισε τις παραστάσεις τον ένας νέος θίασος με ήθοποιους εθουεϊδητους και μελετημένους.

Ο κινηματογράφος «Πανελλήνιος» (Δεσφ. Σαγγροδ) διασκευάστηκε σ' ένα έξοχως εδποεπές θέατρο.

Ως πρώτο έργο εξέλεγγ ο «Μπαμπάς εκπαιδεύεται» του κ. Μελέ. Πρωταγωνιστήσανε η κ. Αν. Σταυρού και ο κ. Γ. Κουκοβλής.

Οι σκηνογραφίες περισημες του κ. Ζάν Ζακώ και τού καινού άφθονον.

Ειδοποιούνται για τελευταία φορά τα μέλη του Συνδέσμου λογοτεχνών, να περάσουν από το τυπογραφείο 'Αρ. Μαυριδη (Θεμιστοκλέους 11) να παραλάβουν τη ζάχαρη, που μοιράζει ο Σύνδεσμος.

ΤΥΠΟΙΣ: "ΓΡΑΦΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ," Π. Α. ΔΙΑΛΗΣΜΑ
= ΟΔΟΣ ΚΑΡΟΡΗ 11 - ΑΘΗΝΑΙ =

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

• ΤΟ ΧΡΩΜΑΤΙΣΤΟ ΦΙΛΜ •

et j'aime à la fureur les choses où le son se mêle à la couleur.

Ο μωντερνικός στίχος (κάπως παραλλαγμένος) γυροφέρει στο νου μου καθώς στοχάζομαι τους δρόμους που ανοίγει στην αισθητική μας ο χρωματιστός κινηματογράφος. Ήχος και χρώμα — αλήθεια, — ζωγραφική και μουσική ενωμένες, μία καινούρια αρμονία.

Το χρώμα — είναι βέβαια μία τεχνική επανάσταση, είναι μία αισθητική κοπή στην εξέχρη σημασία, μά δεν πρόκειται ν' αλλάξει κανέναν απ' τους νόμους της εσωτερικής συγκρότησης της ταινίας. Ένώ η εφεύρεση του ήχητικού φιλμ, τους άλλαξε ριζικά. Ως τότε οι κινηματογραφικοί δημιουργοί εκφραζόντουσαν μ' ένα μόνο μέσο: την εικόνα, την παντομίμα. Όταν τους δόθηκε να εκφραστούν και με το λόγο, με τον ήχο, αναγκάστηκαν ν' αναθεωρήσουν ως την πηγή τους κανόνες της δουλειάς τους, μά και τώρα το δρογάνο τους δεν ήταν μονόχρωμο, μά άποχτες κι' άλλες δύο — επικουρικές βέβαια — χρομές. Το χρώμα δε θα προσέτεει καινούρια χορδή στην κινηματογραφική θύλα. Άπλοστατα ολοκληρώνει την παλιά, την πρώτη, τη βασική χορδή: την εικόνα. Δυναμώνει την ευσαιθησία της, της άνακαλύπτει πλουσιότερους τόνους. Καινούριους χορές θα ξεπηδήσουν απ' τη νέα συγχορδία.

Επειτα, το χρώμα δεν αλλάζει τους νόμους της έσωτερικής συγκρότησης της ταινίας. Άλλάζει όμως σημαντικά την έξωτερική συγκρότηση της εικόνας. Η όπτική συγκίνηση δε θα δίνεται πιά με φως και σκιά και γραμμές, μά και με χρώμα. Κι' αυτό, για μία τέχνη που πρωταρχικό φραστικό της μέσο έχει την εικόνα και κύριο δέκτη της τού μάτι, είνε θαυτάτα σημαντικό.

Με τον έρχομο του χρωματιστού φιλμ ακούστηκε κι' η λαχρή: «Επιτέλους, θα εναυγουρίσουμε στη φύση, θα δούμε στην όθνη τα πρόσωπα και τα πρόματα στο φυσικό τους χρωματισμό, όπως τα βλέπουμε στη ζωή. Κι' άκόμα πώς ο άνωτερος στόχος του χρωματιστού φιλμ είνε η τέλεια απόδοση των φυσικών χρωμάτων. Σφαλερώ αντίληψη! Το άσπρόμαυρο φιλμ δεν ήταν έκούσια άπομάκρυνση απ' τη φύση, ήθελεμείς προσμήρφωση των φυσικών χρωμάτων επειδή έτσι νομίζε ο τεχνίτης πώς θα εκφραστεί καλύτερα — όπως στη χαραχτική π. χ. Ήταν, άπλούστατα, τεχνική άδυναμία. Δε μπορούσε να γίνει άλλως. (Μιλίμες κίτλας στον παρατατικό!) Το χρωματιστό φιλμ είνε αισθητική καταχτηση, όχι γιστι μάς πλησιάζει στη φύση μά γιστι δίνει στα χείλια του κινηματογραφικού εικονοπλάστη ένα καινούριο στοιχείο, το χρώμα. Η έπιστοφή στα φυσικά χρώματα ή καλύτερα, ή άνοδος ήπ' το άσπρόμαυρο φιλμ στο χρωματιστό, δεν είνε παρά το πρώτο βήμα. Το τελευταίο θάνα, όχι πιά η άπλη απόδοση των φυσικών χρωμάτων, μά η ένουεϊδη-

τη άνασύνθεσή τους, ή συγκρότηση χρωματικών συνθέσεων, όπου η ευσαιθησία και ή φαντασία του καλλιτέχνη θα παίξουν άποφασιστικό ρόλο. Σήμερα άγωνίζομαστε με κάθε τρόπο να φτάσουμε στην τεχνική άρτιότητα που να μπορούμε ν' άποβούμε πιστά τα χρώματα της φύσης. Άξιο — όταν θάχουμε πιά κυριαρχήσει πάνω στα τεχνικά μέσα κι' ύποτάξει το νέο στοιχείο — θα προχωρήσουμε στην καλλιτεχνική ή άφαίρεση κι' άπό τα χρώματα κείνα θα κάνουμε την έπιλογή για τη νέα σύνθεση. Κι' ή χρωματική άρμονία που θα πετύχουμε σε κάθε έκδόνα, θα την κάνει πιο ζωντανή, όχι πιά φυσική, μά πιά άληθινή. Η αισθητική συγκίνηση απ' την ταινία θάνα πολλοπλή: «δραματική» απ' τη «μίμηση πράξεως» όπτική απ' την παρακολούθηση της εικόνας, άκουστική απ' τη συμμετοχή τού ήχου και τού λόγου, ζωγραφική ή απ' τη συμβολή των χρωμάτων.

Άπειρες προοπτικές άνοίγει το χρώμα για το φιλμ — προοπτικές που άδηγούν, μαζί με τις άλλες τελειοποιήσεις, σε δομόλο άδυνα λιτώτερον εκφραστικών δυνατοτήτων. Πώς με μιάς μπορεί το χρώμα ν' άποδώσει την άμύσηφαιρα μιάς έποχής π. χ. ή ενός μίλλειν; Η πληθωρική, έτατη, πολυφασμαμένη ένωση των έντονων χρωμάτων ζωντανεύν εύθης την έποχή τού υπαρόκ, τα έκλεπτόμενα έλο μιλιμπιδία κι' έκζητηση γρώματα, τους χόνους τού ροκοκό, οι ρόββινο, άπαλοί, λιπόθυμοί τόνοι, τού ρομαντισμού, τού μονού καφετοάσιου τη θωραξη σφωβή έποχή της βιομηχανοποίησης. Το μίλλειν κάθε καιρού και κάθε τόπου στήνεται εύθης μπροστά μας. Μά κι' ή κάθε ψυχική κατάσταση που θέλει ή σκηνοθέτης να ύποβάλει: Άγιο κόκκινο τόνοι γεμίζουν την εικόνα χρά, ένό στή μελαγχολική πεισιθάνατη άμύσηφαιρα, μόνον μαυρές σκωτωμένες άποχρόσεις έχουν ύθεση. Άδεν είνε μακριά ο καιρός που δε θα συνθέτουμε μόνο κινηματογραφική μουσική μά και κινηματογραφικά χρώματα: άνάλογη ύποβολή συγκινήσεων θα πηγάσει κι' απ' τις δύο. Έτσι ο κινηματογράφος θα ζήτησει κι' άλλού διδάγματα και πηγή έμπνεύσεων ή ζωγραφική θένε έδω δέ έδηγητής του. Ο κινηματογράφος γίνεται έτσι ζωγραφικότερος, άνεβαίνει άκείνα ένα σκαλί πρός την άνώτερη, τη γενική σύνθεση.

Είνε φυσικό, βέβαια, να θελήσουν οι ένδιαφορόμενοι να έμμεταλλευτούν τις καινούριες δυνατότητες, ύδοοκαφικά πάλι όπως έγινε με τον ήχο (βλ. μουσικά φιλμ, φωτογραφημένο θέατρο). Θα γίνουν πάλι άπειρα λάθη, δοκιμές, ψεύδηματα. Μά τί σημασία έχουν!... Ο χρομένος καιρός δε λογασιάζεται στην αωνιότητα. Κι' αν έμεις συχνά άναγνωχίουμε για τα στραβοπατήματα, ή άναγνάτση μας δεν είνε παρά ή άνυπόμονη άμαρτυρία της έλαχιστης, θνητης μας φύσης, που έξρει πώς, αυτή δεν έχει καιρό να περιμένει...

ΜΑΡΙΟΣ ΠΛΩΡΙΤΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ

Το προεδρείο της Έταιρίας Έλλήνων Λογοτεχνών παρουσιάστηκε στον ύπουργό κ. Λούβαρη και ζήτησε την έκτακτη οί. κομμωτική ένίσχυση των μελών της με την εύκαιρία των γιορτών. Παροστεκόταν και ο Δ)της Γραμμάτων κ. Μιχ. Μαν. τούδης. Ο ύπουργός ύποσχέθηκε πώς θα έξετάσει τού ζήτημα προκειμένου να ένισχύσει έκτός της Έταιρίας Λογοτεχνών και τον Σύνδεσμο Έλλήνων Λογοτεχνών και διάφορες άργανώσεις καλλιτεχνική και μουσική.

Πληροφροούμεστε πώς τού ύπουργό Παύλας (Δ)ση Γραμμάτων) κατάρτι νομοσχέδιο που δίνει τις δυνατότητες ένισχυθούν 1) ή έκδοση έργων έθνικου ή λαογραφικού περιεχομένου διηλ. μελετών για τού άρχαίο και νεότερο έλληνικό πολιτισμό, για τού γλωσσικό μας θησαυρό, τα ήθη και έθιμά μας, τη νεοελληνική λογοτεχνία και την ελληνική λαϊκή τέχνη.

2) Περιοδικά συγγράμματα που θα άποβέπουν στους παραπάνω σκοπούς.

3) Η άγορά έργων που έχουν κίτλας έκδοσει με τού παραπάνω περιεχόμενο.

4) Έπιστημονικές άργανώσεις, ίδρύματα και σύλλογοι που σκοπό τους έχουν την προώθηση της έπιστημης, των γραμμάτων και της τέχνης ή την ύρψωση και προαγωγή τού μαθητή, τού παιδιού γενικά.

5) Βιβλιοθήκες δημοσίες ή δημοσίων προσώπων ή ιδιωτών.

6) Την έράδωση λογοτεχνικών έργων, σχολικών θεατρικών έργων κλπ.

Τού τμήμα έκδοσεων τού Έλ. Διαφημιστικού Ίνστιτούτου τυπώνει και κυκλοφορεί με λίγο τού καινούριο βιβλίο της Θέλειας Καλλιγιάννη: Η «Άστρολογία». Πρόκειται για βιβλίο με ένδιαφέροντα ψυχολογική σύγκρουση και μ' έντον ιδέοτυπο γυναικείο τύπο.

Πληροφροούμεστε πώς πρόκειται να έδοθεί τού περιοδικού «Χρονικά τού Μοριού» που θα περιλαμβάνε δόκνηση την πνευματική κίνηση και θάνα άργανο τού «Άρχέου Μελετών τού Μριού».

Απ' τις έκδόσεις Α. Μαυριδη έτοιμάζεται ή «Φιλολογική Πρωτοχρονιά», με πλούσια συνηγορία και περιεχόμενο.

Σε ένδιαφέρουσα καλλιτεχνική έκδοση κυκλοφόρησαν τα «Δέκα σχέδια άπ' τού ποιήματα τού Κ. Π. Καβάφη» άπ' τόν ζωγράφο κ. Μάνια Λιάκη. Πρόκειται για πρωτότυπο θέβλιο με φιλότιμη και γόνιμη καλλιτεχνική έργασία.

ΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΝΕΑ

Κλείνουμε με τούτο τού φύλλο έξη μήνες ζωής. Ο άγώνας τούς βρήκε ως τώρα την καλύτερη ύποδοχή και ύποστηρίξη άπό μέρος τού άναγνωστικού κοινού. Για ν' άναποκριθούμε στις προσδοκίες των άναγνωστών τούς.

ΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΝΕΑ

— παίνοντας στο δεύτερο έξάμνο — έντείνουν τις προσπάθειές τούς:

Συμπληρώνουν τού έπιτελετό των συνεργατών τούς, καλητερεύουν την ύλη τούς, εξαπλώνουν την έρευνα τούς σε όλα τα πεδία της πνευματικής και καλλιτεχνικής ζωής, πλοτιζούν τού ελληνοεογραφικό τούς δελτίο με τού σπουδαιότερα νέα άπό τόν κόσμο των γραμμάτων και των τεχνών.

ΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΝΕΑ

φιλοδοξούν να γίνουν: Τού πλουσιώτερο σε ύλη σοβαρής ποιητικής δημιουργίας έντυπο. Τού έγκυρότερο ελληνοεογραφικό δελτίο για ζήτηματα καλλιτεχνικά. Τού άρτιώτερο δημοσιογραφικό άργανο κριτικής και πνευματικής άγωγής. — Τού ζωντανότερο βδομαδιατικό φύλλο πολιτισμού.

Άπό τού έρχόμενο 27ο φύλλο.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΝΕΑ

Την περασμένη Κυριακή (28 Ν)θηρ) στον Κινηματογράφο «Ρέξ» γυρίστηκαν με ρικές σκηνές πλέρους για την ταινία «ΧΕΙΡΟΚΡΟΤΗΜΑΤΑ» της «Νόσας — Ωρίων». Για «πλήθος» χρησιμοποιήθηκαν οι κάλοποιετοι προσκαλεσμένοι που πειθαρχήσανε παραδειγματικά και παίξανε τού ρόλο τούς με έξαιρετική προθυμία. Οι σκηνές αυτές είνε κομμάτια απ' τού φιλόλο της ταινίας, όταν τού Κοινό «κάποιο» μεγάλο θέατρο χειροκροτεί τόν ήρωα τού φιλμ πού, άποτυχημένος και λησμονημένος ως τότε ενασθάνει στη σκηνή, γνωρίζε καινούργιο θρίαμβο και πεθαίνει.

Έτοιμη σκεδόν είνε ή ταινία της «Ολύμπια — φιλμ», τού «ΡΑΓΙΣΜΕΝΟ ΒΙΟ. ΛΙ», που σκηνοθέτησε, με καταληκτική ταχύτητα, ο κ. Ο. Λάσκος. Για τού φωτογραφική έργασία τού όπερατέρ κ. Τζαν. νετή λέγονται πολλά καλά. Φυσικά, «Η νύχτα θγάδε: έπίσκοπο» κλπ. Μερικά έξερωετικά ή ταινίας γυρίστηκαν στη θύλα Πλουά στο Χαλάντρι, και στην Πεντέλη.

Σε κεντρικό κινηματογράφο προσλήθησαν μερικές σκηνές απ' τού «ΔΡΟΜΑΚΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ» της Μέγα — Φιλμ. Έπειδή όμως τού «μοντάζ» ήταν στο πρώτο έντελως στάδιο κι' έπειδή ή ταινία προεβλήθη «εωσθη», χωρίς την ήχητική συνέδεια της, είνε δύσκολο και πρόωρο να μιλήσει κανείς γι' αυτήν. Γράψαμε κι' άλλοτε πώς πρωταγωνιστές είνε ο κ. Δ. Μυράτ, ή ίδις Ρ. Δικαίου, ή κ. Ε. Χαλκούση, ο κ. Εδούμου κ. ά.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Θ. ΚΟΡΝΑΡΟΥ: Ο δαίμονας, μυθιστόρημα. Έκδότης Μάρης — Κορον. τής. Άθήνα 1943.

ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗ: Η τελευταία των ρομαντικών. Έκδότης Ωρίων. Άθήνα 1943.

Γ. Κ. ΣΤΑΜΠΟΛΗ: Συμφωνία της Ζωής και τού Θανάτου. Β' Έκδοση με πρόλογο. Έκδότης 'Αρ. Μαυριδης. Άθήνα 1943.

ΓΙΑΝΝΑ ΒΕΡΑ: Νάρκισσος, ποιήματα. Έκδοση «Κύκλος». Άθήνα 1943.

Θ. Σ. ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΥ: Εύθυμες Ίστορίες. 1943.

Α. ΠΟΥΣΚΙΝ: Η δεσποινίς χωριότο. πολλά. Μετάφραση Λύπη. Έκδοση Μάρη — Κοροντής. Άθήνα 1943.

Α. ΠΟΥΣΚΙΝ: Ευγένος Ονέγκιν. Μετάφραση Λύπη. Έκδοση Μάρη — Κοροντής. Άθήνα 1943.

Μ. ΓΚΟΡΚΙ: Κονοβόλωφ. Μετάφραση Γ. Σημηριώτη. Έκδοση Μάρη — Κοροντής. Άθήνα 1943.

Ε. ΦΟΚΟΝΝΗΣ: Μαλασία. Μετάφραση Μάριου Πλωρίτη. Έκδοση Πλάου. Άθήνα 1943.

ΕΠ. ΛΙΩΚΗ: Δέκα Σχέδια άπό ποιήματα τού Κ. Π. Καβάφη. Άθήνα 1943.

ΧΡ. ΛΥΚΙΔΗ: Μάορι Σταλαχτίτες. Ποιήματα. Άθήνα 1943.

ΤΟ ΜΕΘΥΜΕΝΟ ΚΑΡΑΒΙ

Κάθε βράδυ άράζει στο λιμάνι των κόσμων κάθε έπιβάτη τού.

δδός 'Αφροδίτης 7 (Πλάκα)